

ФРАЗЕОЛОГІЧНІ ОДИНИЦІ З КОМПОНЕНТОМ “ЧАСТИНИ ТІЛА”

Доп. – Шкряда І., ПР-22

Наук. кер.- ст. викл. Дегтярьова Л.І.

Як і в українській, так і в німецькій мовах існує багато стислих, дотепних, образних та доцільних виразів. Такі вирази називаються фразеологізмами, а розділ мовознавства, що їх вивчає, - фразеологія. Отже, фразеологізм - це иовленнева одиниця, що складається з двох або кількох повнозначних слів, цілісна за своїм значенням та стійка в своїй структурі.

Фразеологія (з грец. Рпгазіз - вираз) - це:

- 1) розділ мовознавства, що вивчає фразеологічний склад мови;
- 2) сукупність фразеологізмів певної мови.

За останні роки широкого значення набули дві класифікації: функціональна та семантична. За функціональною класифікацією фразеологічні одиниці поділяються на I та II групи. Важливо підкреслити наступне: I група - так звані номінативні фразеологізми, охоплює поперше, стійкі словосполучення, що володіють семантичною цілісністю номінації на основі власних лексичних значень компонентів, без будь - якої ознаки семантичного перетворення останніх. Усі ці словосполучення виконують у мові функцію номінації. II група у функціональній класифікації - номінативно-експресивні фразеологізми - містить семантично перетворені фразеологізми зі структурою словосполучень і речень. Таким чином, у функціональній класифікації сконцентровані всі різновиди стійких відтворених сполучень слів.

Фразеологічні одиниці являють собою окремо оформлені, стійкі з'єднання слів різних структурних типів з одиничною сполучуваністю компонентів, значення яких виникає в результаті семантичного перетворення компонентного складу.

За граматичною структурою фразеологічні одиниці можуть бути словосполученнями, предикативними сполученнями, реченнями. По характеру значення, що виникає в результаті взаємодії структури, сполучуваності і семантичного перетворення компонентного складу, розрізняють:

- а) фразеологічні єдності,
- б) фразеологічні вирази,
- в) фразеологічні сполучення.

Крім відмінностей у семантичних відтінках, фразеологічні одиниці, загальне значення яких збігається, можуть мати розходження у функціонально стилістичній приналежності, а також мати неоднакову сполучуваність. З цього випливає, що фразеологічні синоніми - це різноструктурні фразеологічні одиниці, що мають однакове значення при неадекватності образної умотивованості одиниць і можливих розходжень у семантичних відтінках значення, функціонально-семантичній належності і сполучуваності. Усередині цієї категорії - фразеологічні синонімії - розрізняють більш спеціальні види синонімів, що виділяються, по-перше, на основі розходження чи тотожності структури і лексичного складу компонентів, по-друге, на основі семантичних і стилістичних взаємозв'язків у даних фразеологічних одиниць, і по-третє, за способом їхнього виникнення в мові.

Фразеологічні засоби як одиниці в цілому семантично перетвореним значенням, що включаються в мовний акт подібно словам як члени речень, мають більш широкі валентні зв'язки, а отже, і більш широку потенційну здатність ситуативного переосмислення. Останнє властиве їм не в такій мірі, як лексичним одиницям, воно відбувається більш регулярно.

Таким чином, саме характер семантики і здатність до ситуативного переосмислення є причиною розширення значеннєвої структури фразеологічних єдностей. Процеси утворення нових значень можуть бути двох типів:

1. Вторинне метафоричне зрушення;
2. Паралельне метафоричне зрушення.

Отже, розгляд полісемії фразеологічних одиниць представляє великий теоретичний і практичний інтерес, тому що дослідження полісемії допоможе установити квалітативну і квантативну специфіку даного явища в даній групі фразеологізмів.

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ОНОМАСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Доп. – Шведунова О., ПР-21

Наук. кер.- ст. викл. Дегтярьова Л.І.

Загальновідомо, що ВН, в тому числі й особисті, належать до іменників, які мають у більшості випадків категорію роду, числа, відмінку, а особистим іменам притаманна категорія живої та неживої істоти і відміни. Розрізняють такі науки: ономастика, антропоніміка, топоніміка, семасіологія. Антропоніміка - це галузь ономастики, що вивчає власні назви людей. Томоніміка - це розділ мовознавства, що вивчає топонімію - сукупність топографічних назв населених пунктів, гір, рівнин, озер, річок, лісів, певної території. Розділ ономастики, який вивчає власні імена - назви географічних об'єктів. Ономастика - розділ мовознавства, що вивчає ВН, сукупність ВН у словниковому складі мови. Семасіологія - розділ мовознавства, що вивчає лексичні значення мовних одиниць - окремих слів, фразеологізмів та зміни цих значень.

Мабудь, неможливо назвати жодної мови, словниковий фонд якої складався б з одних лише національних слів, це відноситься до власних імен. Як і мова в цілому, номенклатура імен мови відбиває епоху і стан суспільства на визначеному етапі цього розвитку.

Склалася думка, що онімічна лексика може поповнюватися:

- 1) шляхом онімізації загальних імен;
- 2) шляхом запозичення готових чи основ з інших мов;
- 3) шляхом деривації на базі ВН своєї мови;
- 4) шляхом штучного створення імен з лексики своєї мови.